

PETRUSÁK JÁNOS

Sikerre vagy sikertelenségre ítélve?

Melyik most a Te sorsod, igen, a Tiéd, mai magyar író?

Esszé

Mindenki sikerre vágyik, ezt, gondolom, nem kell megmagyarázni, mert minden értelmes ember számára ez érthető. Viszont a legtöbben csak a saját sikerükre gondolnak, csak önmagukkal és sikerükkel foglalkoznak. Pedig ha másokat sikerre segítünk, az a mi sikerünk lehet! Gondoljunk csak a pedagógusokra, az „igazi tanárookra”: ha tanítványaik sikert érnek el, az egyértelműen az ő sikerük is. De ez a tanári siker lehet az is, ha egyáltalán túljut a tanítvány az akadályokon, ha sikeresen bizonyítványt szerez, legyen az bármi-féle bizonyítvány vagy oklevél. Vagy gondoljunk csak szüleinkre – elsőként rájuk kell gondolnunk –, milyen büszkék ők a mi sikereink láttán. Amikor rólunk beszélnek, azzal, hogy nélkülük nem lehetnénk mi, a saját sikereiket sorolják...

Ugyanígy kellene lenni – mert írók vagyunk, az írói sikeréről szólunk – a szerkesztők, a könyvkiadók, a könyv nagy- és kiskereskedők, a nyomdák és könyvtárak, meg persze a pályázati platformok emberei esetében is. Büszkének kellene lenniük arra, hogy ők ennyi meg ennyi mai magyar alkotót segítettek a megérdemelt sikerre.

Csakhogy... Kérdezzem még meg, hogy ki nem érti a címbeli kérdést, és annak alcímadó kérdését? Kérdezzem meg, ki gondolja úgy, hogy túlzó a cím pesszimizmusa?

Augusztus elején írotáborban voltam. Meghívtak. Előadni hívtak. A könyvkiadásról beszéltem. (Ehhez annyit: még a múlt évezredben volt egy kis könyvkiadóm, irodalmi folyóiratot adott ki, három megyében terjesztettet, majd az ezredfordulón egy multivállalat média-könyv osztályvezetője lettem, aztán jelenleg cégem keretében újból foglalkozom könyvkiadással is.)

Néhány fogalmat tisztázzunk!

PETRUSÁK JÁNOS (1970) nyíregyházi író, drámaíró, újságíró, közgazdász, gazdasági szaktanár. A Budapesti Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskolán, majd a Debreceni Egyetemen szerzett diplomát. Több kötete jelent meg, drámája (Hulló csillagok) az 1956-os Emlékbizottság pályázatán színreviteli támogatást nyert, így előadták Nyíregyházán és Nagyváradon is.

Egy: a könyvüzlet olyan, mint bármely üzleti tevékenység. Nem jó tündérek a könyvkiadók, nem szívszerelemből vagy kicsi pusziért adnak ki – bár ne kapkodjunk el a nemleges választ, előbb azért nézzük meg az írókat vagy írókat! –, hanem üzleti érdekből. Azaz lesz profit-biznisz, vagy nem lesz profit-biznisz a könyvből. Lehet tehát berzenkedni, hogy X.-nek a könyvét (amelyet nem is nagyon maga írt, hiszen benne áll, hogy sajtó alá rendezte, vagy lejegyezte Y. X.) miért adják ki, amikor ez az X. egy médiafelkapott botrányhős, egy szó szerint magamutogató,

ha egyszer azt jelzi a könyvszakma, meg a média, hogy igény van a könyvére, mert a vásárlóközönség még többet szeretne róla megtudni, akkor... Persze, hogy kiadják! Több példányban, mint Mari néni vagy Zoli bácsi csodás, könnyefakasztó verseit. Hiszen az üzlet az üzlet! És az üzleti tevékenység azt nézi, hol van a nagyobb profit, és nem azt, hol mutatkozik meg magasabb esztétika.

Kettő: a könyvszakma, nemcsak nálunk, hanem az egész világban is, a médiával összeforrt. Mivel az egész világban nap mint nap és percről percre annyi minden történik, hogy ebben a történésszőzönben szelektálni kell. Az emberek többsége ezt a szelektációt rábízza az újságírókra, szerkesztőkre. Ezért van aztán az, hogy ami a médiában megjelenik,

arról „biztosan tudják az emberek, hogy valós”, hiszen a média is beszél róla. De kérdem én, még viszonylag nagy példányszámos szerzőkről is mikor beszél?

Három: a számok. Az abszolút számok, melyeknek világában éljük életünk. (Mennyi idős vagy? Akkor még takony, kis fiatal! Majd, addig hallgass! Vagy: akkor már vén vagy, bemeszesedtél.) Tehát, még egy ötvenezres példányszámos mai magyar író is így kesereg honlapján: „Ötvenezer példánnyal a hátam mögött bukott írónak éreztem magam, és szemlesütve jártam. Amikor hallottam, hogy a Harry Potter 25 millió példányban kelt el, akkorának éreztem magam, mint egy kockacukor. Hol vagyok én ettől...”

Igen, akkor gondolkodjunk a könyvkiadók profitorientált eszével: kell magyar író egy kb. 13 milliós nyelvnek, amikor egy angol sikerkönyvet kétmilliárdan, igen kétmilliárdan vagy kicsivel akár kétmilliárdnál is többen elolvashatnának?!

Csakhogy! Ne rohanjunk az időben nagyon vissza, csak Csokonai korába, mondjuk. Hiszen ő a 18. század végén egyebek mellett azt írta, még-hozzá színműve címében, hogy: „A méla Tempefői, avagy, Az is bolond, aki poétává lesz Magyarországon”.

Na, mi változott? Kedves, vagyis kedvetlen író társak! Bolondok vagyunk, hogy íróvá-költővé kívánunk lenni Magyarországon?

Csokonai korában is kuncsorogni kellett a pénzért, amely a megjelenést – és a megjelenés az írói sikert – jelentette. Meg kellett alázkodni, és mint Tempefőinek, vagy mint Csokonainak, ámokfutást kellett művelnie, kergetve a siker – reményét. De akkor is kellett küzdeniük, Csokonainak, képzelt hősének, Tempefőinek és kortársainak, nem csak önmagukért, nem csak saját megjelenésükért és sikerükért, hanem a magyar irodalomért, a magyar íráságért és nemzetünk nyelvében való megmaradásáért. Küzdeni akkor a több tízmilliós németiség tengerében a néhány millió magyar anya és gyermekeik szaváért. Hogy magyarul tudjunk most olvasni, írni, gondolkodni és álmodni.

Hiszen gondoljunk csak arra, ha a maga korában Csokonai németül ír, és keresi így a sikert? Őt németül olvassák, németül értékelik, talán nevét németesítik, a Vitéz helyett egyszerűen Galantot írnak a címlapra. Amely egyébként csak egy újabb L-betűben különbözik az angol Gallant névtől.

Csokonai viszont Vitéz volt, nem csak nevében az. És vállalta a magyar íráságot. Ahogyan vállaljuk ma mi is. Mert akarjuk, hogy magyarul olvassanak még háromszáz, meg

ezer év múlva is... Hogy legyen, hogy éljen a magyar és a magyar irodalom!

Ezért tehát, azzal, hogy nem hagyjuk magunk, hogy írunk, hogy küzdünk, bár sokan Tempefőinek néznek bennünket, Don Quijotének mondanak, borítékolják számunkra az elhallgatást, a közönyt, borítékolják a sikertelenséget, mégis, mert élünk, mert alkotunk, mert küzdünk, ezért jövőnk a siker!

Lehet, hogy nem személyes siker lesz ez, hanem a közösségi siker. A legnagyobb, mit ember elérhet: általunk is, harcunk miatt is marad meg a nemzet!

Írj, tehát csak írj, magyar író! Ne hagyd magad!